

Fjerning av amalgam ga ikke reduserte plager over tid

En tverrfaglig studie, gjennomført over syv år, svekker hypotesen om at fjerning av amalgam kan redusere kroniske plager til et normalt nivå, sier prosjektleder og førsteamanuensis dr. psychol. Per Nerdrum ved Høgskolen i Oslo. Studien viser at pasienter som fikk fjernet amalgam kunne rapportere klar bedring etter to år, men ingen målbar bedring i forhold til andre grupper syv år etter at amalgamet var fjernet.

Hvordan ble denne studien gjennomført, Per Nerdrum?
– Utgangspunktet var at professor Ulrik Malt ved Rikshospitalet, som ledet dette prosjektet til å begynne med; tannlegen Bjørn Oppedal, som var den som startet debatten om mulige skader fra amalgam i Norge; en allmennpraktiserende lege og jeg diskuterte et mulig forskningsprosjekt.

Vi ønsket å beskrive og sammenligne



En studie som har gått over syv år svekker hypotesen om amalgam som hovedårsak til kroniske plager, sier prosjektleder og førsteamanuensis dr. psychol. Per Nerdrum ved Høgskolen i Oslo.

pasienter som mente seg skadet av amalgam med andre pasientgrupper med kroniske plager. Denne undersøkelsen ble publisert i 1997 og viste at amalgampasientene rapporterte betydelig mer plager enn pasienter med kroniske plager som gikk hos to allmennpraktiserende leger. En fjerde sammenligningsgruppe besto av vanlige tannlegepasienter med like mye amalgam i tennene som amalgampasientgruppen, men med et plagenivå likt det som er forventet i en gruppe friske personer.

Så skiftet Bjørn Oppedal ut amalgamet i den førstnevnte gruppen pasienter. Og to år senere rapporterte denne amalgamgruppen en klar bedring i helsetilstanden, samtidig som de nå lå på samme nivå som de øvrige pasientene med kroniske plager. Vi besluttet da å undersøke om bedringen ville fortsette, og formulerte en hypotese om at dersom det var amalgam som var hovedårsak til pasientenes plager, ville vi se en fortsatt bedring. På det tidspunktet hadde vi knyttet til oss professor Per Høglend som er ekspert på kvasiexperimentelle studier. Vi bestemte oss for en lang oppfølgingstid blant annet fordi man vet at kvikksølv forsvinner langsomt ut av kroppen. Syv år etter første datainnsamling målte vi så selvrapportert helsetilstand i de fire gruppene nok en gang. Gruppen som hadde fått fjernet amalgam utgjorde 76 pasienter og de to kronikergruppene og tannlegepasientene utgjorde hver rundt 50 personer. Alle deltagerne i alle gruppene har besvart de samme spørreskjemaene. Alle skjemaene er internasjonalt anerkjente og psykometrisk svært godt utprøvd. Den første gruppen besvarte skjemaet på tre tidspunkter; på det tidspunkt hvor amalgamet ble fjernet, to år senere og syv år senere. De tre øvrige gruppene har besvart spørreskjemaet ved to tidspunkter.

– Hva mener dere å ha funnet?

– Det vi fant var at de pasientene som hadde fått fjernet amalgamet, etter syv år rapporterte samme nivå av plager som i de to andre gruppene med pasienter med kroniske plager. Hovedfunnet vårt er altså at bedringen ikke fortsatte på lang sikt etter at amalgamet var fjernet. Dette mener vi svekker hypotesen om at amalgam var en hovedårsak til disse pasientenes plager. Men undersøkelsens design gjør at vi ikke kan si noe med sikkerhet om dette.

– Hvordan forklarer dere den store graden av bedring som pasientene som hadde fått fjernet amalgam rapporterte etter to år?

– Heller ikke om dette kan vi med bakgrunn i vår studie si noe sikkert. Men det vi vet er at mange sykdommer har en naturlig variasjon. Så en del kan forklares ved at pasientene rett og slett ble bedre ved naturlig bedring, ved at sykdommen har gitt seg eller er blitt endret. En annen ting vi har lagt vekt på er at pasientene ble tatt veldig godt i mot ved klinikken der amalgamet ble fjernet. Ingen stilte spørsmål ved om amalgam var årsaken til plagene eller sa noe om muligheten for at de kunne skyldes noe annet enn amalgamforgiftning. Pasientene fikk mye støtte og møtte en fagperson som var interessert i dem og som ikke betvilte deres tro på at behandlingen de fikk ville hjelpe. Dette tror vi har hatt stor betydning for at pasientene følte seg bedre etter at amalgamet var fjernet.

– Vil dere følge opp denne studien?

– Fra vår side er dette prosjektet nå avsluttet og vil ikke bli fulgt opp videre. Men det foregår stadig forskning innenfor helsepsykologi og psykosomatikk på området attribusjon og hvilke årsaksforklaringer man gir ulike plager. Dessuten pågår det et mindre prosjekt i regi av Bivirkningsgruppen når det gjelder utskifting av amalgam som det skal bli interessant å følge. Fremtidsprosjektet må også være å finne ut mer om hvilke personer som er spesielt følsomme overfor kvikksølvlekkasjer, for det er fortsatt sannsynlig at enkeltindivider kan være spesielt utsatt, selv om vår undersøkelse peker i retning av at pasienter flest ikke er så følsomme som mange tidligere har antatt.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi